

[MONSTRES INVISIBLES]

Deixar de vacunar

per M. ALMA BRACHO

Tot i semblar verbs sinònims, en el món de les vacunes, *eliminar* i *erradicar* presenten un matís de significat. *Erradicar* és per sempre, mentre que *eliminar* denota possible reversibilitat. Un virus pot adquirir estatus d'*eliminat* en un país o regió però no es considerarà *erradicat* mentre circule per altres indrets.

L'any 1980 es va declarar erradicada oficialment la verola, malaltia causada pel virus del mateix nom. La verola representa un cas d'èxit col·lectiu excepcional en la lluita contra les infeccions. Aquesta malaltia sovint matava lentament i amb gran sofriment. Amb el virus també desaparegueren les campanyes vacunals contra la verola, les més antigues arreu del món.

No és aquest l'objectiu últim de la vacunologia? Vacunar per deixar de vacunar, si és possible?

La verola ha estat l'única malaltia viral humana erradicada gràcies a la ciència i a la medicina. Afegiria que també gràcies a aquells governants, pares i mares que hi van confiar i, també, per omissió, a aquelles persones que ni s'ho van plantejar. En 1984 el viròleg britànic Stuart-Harris (1909-1996) va pronosticar que els dos virus següents en la llista dels erradicats serien la poliomielitis i el xarampió. Però han passat més de trenta anys i les dates proposades per a l'erradicació d'aquests virus es renoven periòdicament, fracàs rere fracàs.

No tots els virus es poden erradicar. Per tal que una malaltia infecciosa humana desaparega, s'han de complir unes condicions: la malaltia ha de manifestar-se amb símptomes patents; l'agent infeccios no ha de tenir amagatalls, reservoris, en altres espècies; no s'ha de transmetre per vectors, com ara mosquits; no ha de presentar períodes d'inactivitat o latència; s'ha de poder prevenir la transmissió amb una vacuna efectiva; i el més important, la cobertura vacunal ha de ser alta, és a dir, una proporció alta del total d'individus vacunables ha d'estar vacunat.

L'optimisme de Stuart-Harris en la dècada dels vuitanta no era pas infundat. Actualment, el nombre creixent de països amb la infecció eliminada fa encara acaronar el somni de l'erradicació per a la poliomielitis. Respecte al xarampió, les expectatives són, malauradament, pessimistes. La malaltia avança perquè la cobertura vacunal retrocedeix. Darrerament el virus ha perdut l'estatus d'eliminació al Regne Unit, Grècia, la República Txeca i Albània.

La cobertura vacunal alta està trobant un obstacle inesperat. Recentment s'ha detectat que les actituds

Unicef Ukraine

«Les dates proposades per a l'erradicació de la poliomielitis i el xarampió es renoven periòdicament, fracàs rere fracàs»

i dubtes dels antivacunes estan, per dir-ho d'alguna manera, contagiant part del personal sanitari de proximitat,¹ en qui encara hui més confien els progenitors en matèria de vacunes. Parle en termes generals i, per tant, imprecisos. L'actitud davant cada vacuna té peculiaritats pròpies.

Així doncs, el motor de l'erradicació –vacunar per, potencialment, no vacunar– comença a trencar-se per un puntal clau on el coneixement, la perspectiva i la confiança en les vacunes per part de l'estament sanitari reforçava sense fissures una cobertura vacunal efectiva. La falta d'una cobertura vacunal suficient condemna l'objectiu assolible de l'erradicació i, paradoxalment, promou campanyes de vacunació més prolongades i intenses.

Disculpeu l'obvietat: la vacunació prevé la malaltia i la mort prematura; la no vacunació, simplement, no. ☺

M. ALMA BRACHO. Investigadora FISABIO, Àrea Genòmica i Salut (València).

¹ Vegeu: European Centre for Disease Prevention and Control. (2015). *Vaccine hesitancy among healthcare workers and their patients in Europe: A qualitative study*. Estocolm: ECDC.; i també: Picchio, C. A., García Carrasco, M., Sagué Vilavella, M., & Rius, C. (2019). Knowledge, attitudes and beliefs about vaccination in primary healthcare workers involved in the administration of systematic childhood vaccines, Barcelona, 2016/17. *Euro Surveill*, 24(6), 1800117. doi: 10.2807/1560-7917.ES.2019.24.6.1800117